

Naturvärdesinventering

Mora 3:55, Norrtälje kommun 2023

Beställning: Norrtälje kommun
Framställt av: Väg & Miljö AB
<http://vagochmiljo.se>
Slutversion: 2023-07-04
Uppdragsansvarig: Daniel Tooke
Medverkande:
Kvalitetsansvarig: Klas Andersson
Fotografier: Daniel Tooke
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB
Internt projektnummer: 1070
Foto på framsidan: Unga aspträd i *fältstudieområdets* mitt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 1 av 20

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
1 Bakgrund.....	4
2 Metod.....	5
2.1 Metodbeskrivning.....	5
2.2 Anpassningar för detta uppdrag.....	5
2.3 Tidpunkt och ansvarig personal.....	5
2.4 Informationskällor och litteratur.....	5
2.5 GIS och fältdatafångst.....	5
2.6 Avvikelser och möjliga felkällor.....	6
3 Beskrivning av fältstudieområdet och det omkringliggande landskapet.....	7
4 Resultat av förstudien.....	8
4.1 Tidigare inventeringar.....	9
4.2 Naturvårdsarter och skyddsklassade arter registrerade i Artportalen.....	9
4.3 Statligt och kommunalt utpekade områden med kända naturvärden.....	9
4.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer.....	9
4.5 Jordarter i området.....	9
5 Resultat av fältstudien.....	10
5.1 Naturvärdesobjekt.....	10
5.2 Naturvårdsarter.....	12
5.3 Invasiva främmande arter.....	12
5.4 Resultat av inventeringstillägg.....	13
6 Ekologisk sårbarhet.....	15
6.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt.....	15
6.2 Områdets naturvärden i sammanfattning.....	16
6.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden.....	17
7 Källförteckning.....	18
Appendix 1 - Naturvärdesinventering enligt SIS.....	19
Naturvårdsarter.....	20

Bilaga 1 - Objektskatalog

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 2 av 20

SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB har på uppdrag av Norrtälje kommun genomfört en naturvärdesinventering i ett cirka ett hektar stort område inom fastigheten Mora 3:55 i Hästängen, öster om Bergshamra. Syftet med utredningen har varit att bedöma områdets naturvärden samt att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid arbete i området.

Naturvärdesinventeringen har utförts enligt SIS-standard (SS 199000:2014) med detaljeringsgrad *detalj* och med inventeringstilläggen *naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, värdeelement* samt *detaljerad redovisning av artförekomst* för både naturvårdsarter och invasiva arter. Naturvärdesinventeringen har bestått av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* omfattar *fältstudieområdet* samt en buffert på ytterligare 100 meter.

Under *förstudien* identifierades inga statliga eller kommunalt utpekade områden med kända naturvärden inom *förstudieområdet*. Inga naturvårdsarter fanns heller inrapporterade inom samma område i onlinetjänsten Artportalen.

Fältstudien ägde rum 2023-04-26. *Fältstudieområdet* består i huvudsak av naturtypen *skog och träd* i form av medelålders tallar runt områdets utkanter och unga aspar runt objektets mitt. Nordvästra delen av området hyser även flera större stenhällar.

I samband med *fältstudien* avgränsades tre naturvärdesobjekt. Samtliga objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*. Inga objekt med naturvärdesklass 1 – *högsta naturvärde*, naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde* eller naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde* avgränsades under *fältstudien*.

Enligt SIS standard för naturvärdesinventering är det viktigt att den totala arealen av områden med naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde* bibehålls eller utökas, samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I *fältstudieområdet* har en naturvårdsart påträffats i samband med *fältstudien*: blåsippa. Blåsippa är en fridlyst art som omfattas av lagstadgat skydd enligt 8 § artskyddsförordningen i Stockholms län. Utöver detta anges även blåsippa som en signalart av både Skogsstyrelsen och Väg & Miljö.

I samband med *fältstudien* avgränsades även 13 värdefulla träd som *värdeelement*.

Under *fältstudien* registrerades inga fynd av invasiva arter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 3 av 20

1 BAKGRUND

Väg & Miljö har på uppdrag av Norrtälje kommun genomfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard (SS 199000:2014). *Fältstudieområdet* omfattar omkring en hektar och är beläget inom fastigheten Mora 3:55 i Hästängen, öster om Bergshamra

Fältstudieområdet består i huvudsak av naturtypen *skog och träd* i form av medelålders tallar runt områdets utkanter och unga aspar runt objektets mitt. Nordvästra delen av området hyser även flera större stenhällar (Figur 1).

Syftet med en naturvärdesinventering är att på ett standardiserat sätt identifiera, avgränsa, beskriva och klassificera de delar av *fältstudieområdet* som är av betydelse för biologisk mångfald. Målet med utredningen har därmed varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden för att skapa ett kunskapsunderlag så att ekologiska aspekter kan beaktas vid planering och arbeten inom det berörda området.

NVI Mora 3:55, Norrtälje

Lokalisering

Teckenförklaring

Fältstudieområde

EPSG:3006

2023-03-14

Figur 1. Karta över *fältstudieområdets* utsträckning och position.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 4 av 20

2 METOD

2.1 Metodbeskrivning

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2014 *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning* med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

2.2 Anpassningar för detta uppdrag

Naturvärdesinventeringen består av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* utgör *fältstudieområdet* samt en ytterligare buffert på 100 meter. Inventeringen har vidare genomförts med detaljeringsgraden *detalj*, vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är tio kvadratmeter för ytor och tio meter långt och 0,5 meter brett för linjeformade objekt.

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande inventeringstillägg:

- *Naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde*
- *Värdeelement*
- *Detaljerad redovisning av artförekomst (naturvårdsarter, invasiva arter)*

2.3 Tidpunkt och ansvarig personal

Projektledare och ansvarig för *för-* och *fältstudie*, kartor och rapport har varit Daniel Tooke. Ursula Zinko har ansvarat för intern kvalitetsgranskning. Uppdraget har genomförts under perioden Mars-juni, 2023. *Fältstudien* ägde rum 2023-04-26.

2.4 Informationskällor och litteratur

Ett flertal databaser och webbtjänster har använts för att kartlägga tidigare kända naturvärden och skyddade områden i *för-* och *fältstudieområdet*. Vidare har ett antal dokument använts för att bedöma vikten av olika naturvårdsarter (se appendix 1) och lagstiftningar. Samtliga källor som använts som underlag för avgränsningar och bedömningar anges i referenslistan längst bak i rapporten.

2.5 GIS och fältdatafångst

För datainsamling under *fältstudien* användes en fältplatta med applikationen FieldMaps för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 5–15 meter. Efter datainsamling i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i QGIS 3.20.1.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga naturvärdesobjekt, artfynd och värdeelement finns upprättade.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 5 av 20

2.6 Avvikelser och möjliga felkällor

Olika naturvårdsarter är synliga under olika delar av säsongen. Därmed är arter och naturvärden som inte varit möjliga att se vid *fältstudien* och inte finns inrapporterade sedan tidigare ej med i denna rapport. Naturvärdesinventeringen bedöms dock som säker för samtliga av de besökta naturtyperna då förekomsten av strukturer, element och naturvårdsarter ger en tillfredställande indikation på objektens naturvärde.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 6 av 20

3 BESKRIVNING AV FÄLTSTUDIEOMRÅDET OCH DET OMKRINGLIGGANDE LANDSKAPET

Fältstudieområdet domineras av naturtypen *skog och träd*. I den östra och västra delen av området utgörs denna naturtyp främst av medelgamla och ställvis tämligen grova tallar. I områdets nordvästra hörn omges tallarna av flera större stenhällar.

Fältstudieområdets centrala delar domineras i stället av triviala lövträd bestående främst av unga aspar och sly. Asparna står tämligen glest och mellan dem växer gräs och vitsippor.

I söder övergår aspdungen till klippt gräsmatta i utkanterna på ett bostadsområde. Ett par grävda diken korsar *fältstudieområdets* mitt, men vid fältbesöket var dessa diken helt torrlagda.

Fältstudieområdet omges på alla sidor främst av naturtyperna *infrastruktur och bebyggd mark* samt *park och trädgård* i form av bostadsområden, trädgårdar, parkeringar och vägbanor. Utöver dessa finns även områden med naturtypen *skog och träd*, hysandes liknande biotoper som dem som finns inom *fältstudieområdet*. Längre norrut ligger ett större sammanhängande skogsmarksområde som *fältstudieområdet* har förbindelse till.

Figur 2. Hällmarkstallskog i *fältstudieområdets* nordvästra hörn.

Figur 3. Unga aspar i *fältstudieområdets* mitt.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 7 av 20

4 RESULTAT AV FÖRSTUDIEN

Under naturvärdesinventeringens *förstudie* inhämtades information från en rad olika källor som berör det aktuella *förstudieområdet*. Syftet med denna informationsinhämtning är att identifiera tidigare registrerade fynd och känd kunskap om exempelvis naturvärden och naturvårdsarter inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet* (Figur 4). Under *förstudien* i detta uppdrag gjordes eftersök i de källor som anges i tabell 1.

Tabell 1. En lista av de typer av information som eftersökts under *förstudien*, samt de projekt eller kartlager informationen kommer ifrån och vilken institution eller tjänst som tillhandahållit med informationen.

Projekt eller kartlagernamn	Typ av information	Källa
Artportalen	Tidigare registrerade fynd av naturvårdsarter och invasiva arter.	Artdatabanken, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
Biotopskyddsområden	Skyddade biotoper	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Jordarter 1:25 000–1:100 000	Jordarter i området	SGU, Sveriges Geologiska Undersökning
Naturreservat	Naturreservat	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Nationalparker	Nationalparker	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Naturvårdsavtal (Skogsstyrelsen)	Områden som skyddas enligt naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket & Länsstyrelse)	Områden som skyddas enligt naturvårdsavtal med Naturvårdsverket & Länsstyrelse	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Natura 2000, Art- och habitatdirektivet	Områden som skyddas av Art- och habitatdirektivet	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Natura 2000, Fågeldirektivet	Områden som skyddas av Fågeldirektivet	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Nyckelbiotopsinventeringen	Nyckelbiotoper och områden med naturvärde	Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen
Riksintresse Naturvård	Områden som anses hysa riksintressen med hänsyn till naturvård	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Sumpskogsinventeringen	Områden som hyser sumpskog	Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen
Vattenskyddsområden	Områden som omfattas av vattenskydd	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Våtmarksinventeringen (VMI)	Värdefulla våtmarksområden	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Ängs- och betesmarksinventeringen	Värdefulla ängs- och betesmarker	TUVA, Jordbruksverket

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 8 av 20

4.1 Tidigare inventeringar

Inga kända tidigare inventeringar har utförts inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet*.

4.2 Naturvårdsarter och skyddsklassade arter registrerade i Artportalen

Inga fynd av naturvårdsarter, skyddsklassade arter eller invasiva arter finns inrapporterade inom *förstudieområdet* i Artportalen under perioden 2000 till 2023.

4.3 Statligt och kommunalt utpekade områden med kända naturvärden

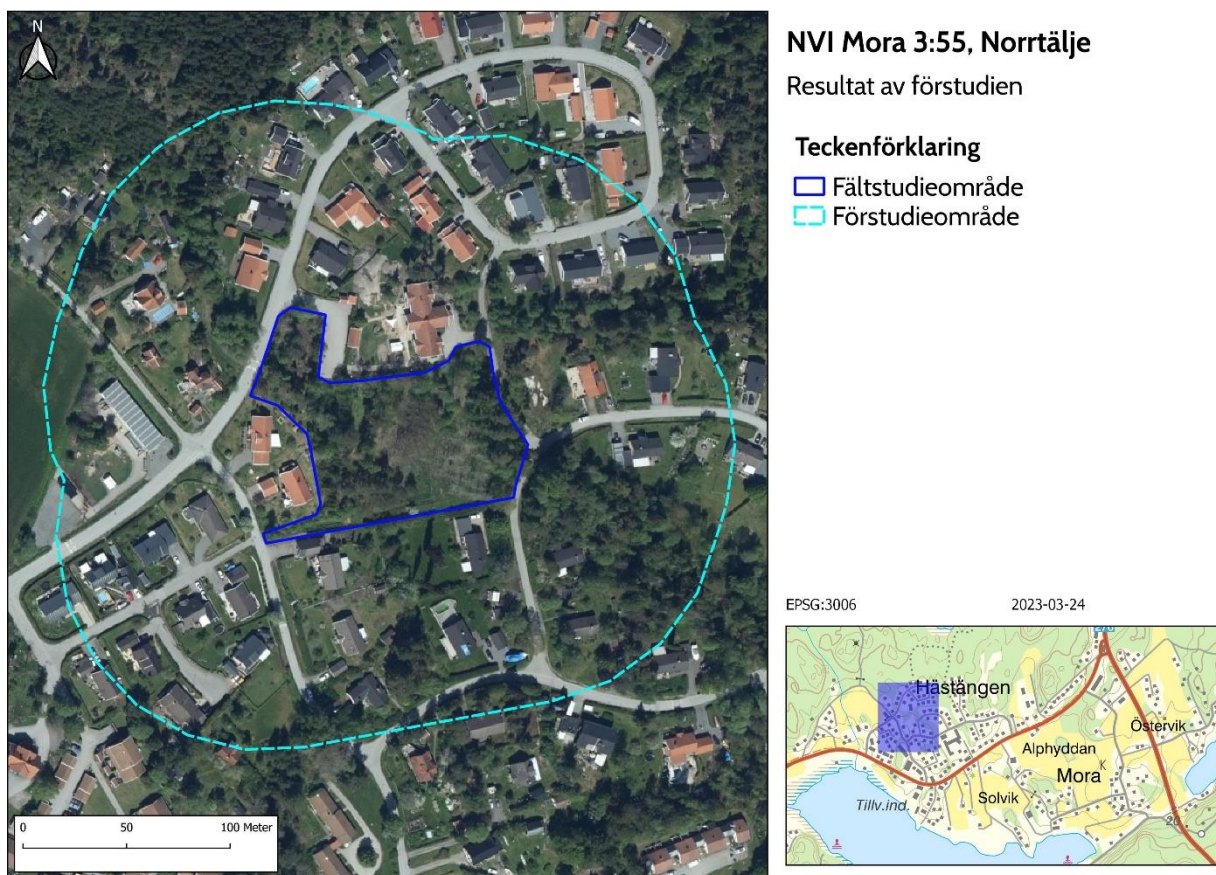
Under *förstudien* registrerades inga statliga eller kommunalt utpekade områden med kända naturvärden inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet*.

4.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer

Förstudieområdet berörs inte av några kända naturvårdsplaner.

4.5 Jordarter i området

Förstudieområdet hyser ett centralt brett bälte av *glacial lera* som löper från öst till väst. I norr och söder består *förstudieområdet* av en mosaik av *sandig morän* och *urberg*.

Figur 4. Karta över samtliga sedan tidigare registrerade naturvärden som registrerats inom *förstudieområdet*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 9 av 20

5 RESULTAT AV FÄLTSTUDIEN

5.1 Naturvärdesobjekt

I samband med *fältstudien* avgränsades tre (3) naturvärdesobjekt (Figur 5). Samtliga objekt bedömdes hysa naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*. Inga objekt med naturvärdesklass 1 – *högsta naturvärde*, naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde* eller naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde* avgränsades under *fältstudien*.

5.1.1 Objekt med naturvärdesklass 4 – Visst Naturvärde

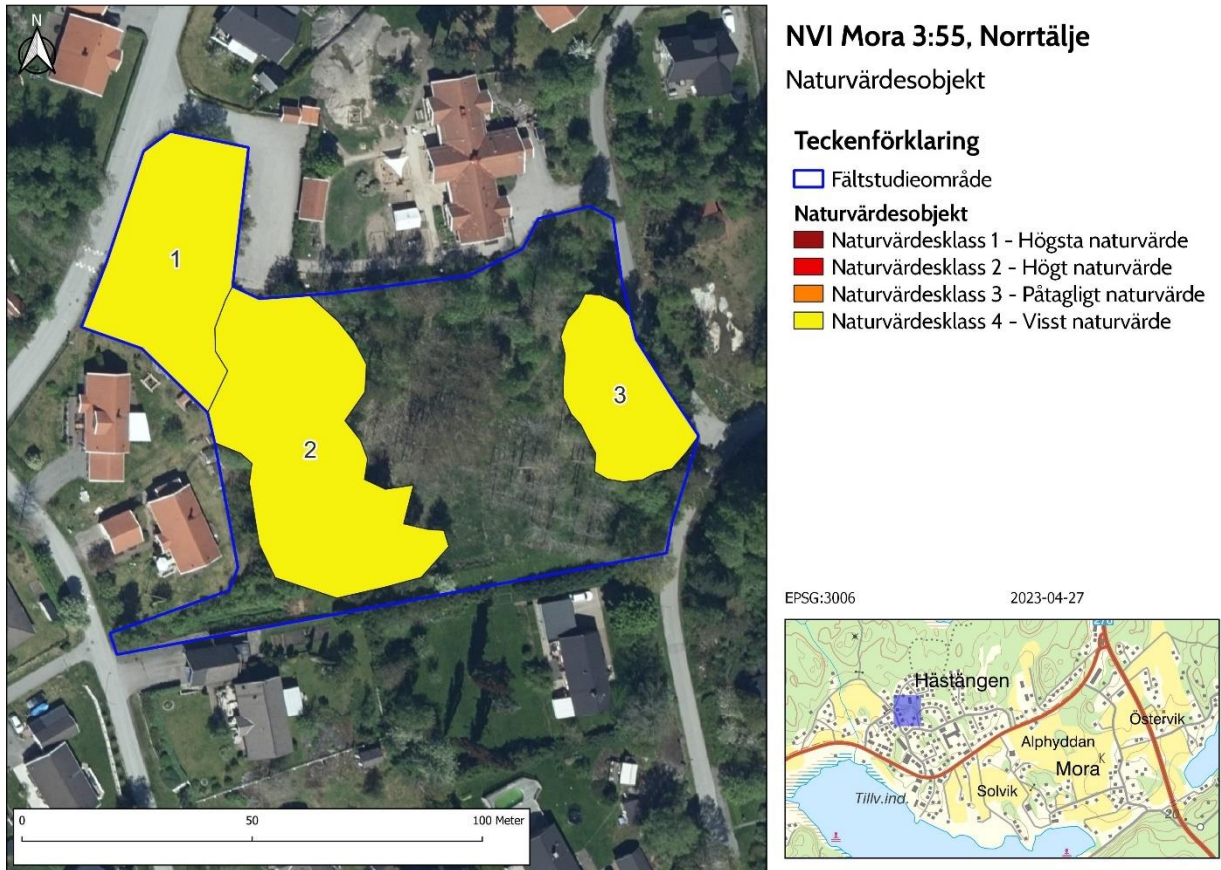
Tre objekt med denna naturvärdesklass har avgränsats inom *fältstudieområdet*. Väg & Miljö tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå.

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av naturtypen skog och träd och biotopen hållmarkstallskog. Detta objekt hyser några nästan gamla tallar, varav ett fåtal hyser enstaka värdefulla strukturer. Några större enbuskar finns även i objektet.

Naturvärdesobjekt 2 utgörs av naturtypen skog och träd och biotopen lövrik barrskog. Detta objekt hyser några nästan gamla tallar och aspar, varav ett fåtal hyser enstaka värdefulla strukturer. Objektets fältskikt hyser flera blommande örter, samt naturvårdsarten blåsippa (*Hepatica nobilis*).

Naturvärdesobjekt 3 utgörs av naturtypen skog och träd och biotopen tallskog. Detta objekt hyser flera medelgamla tallar, varav flera hyser enstaka värdefulla strukturer.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 10 av 20

Figur 5. Karta över samtliga naturvärdesobjekt som avgränsats under naturvärdesinventerings *fältstudie*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 11 av 20

5.2 Naturvårdsarter

I *fältstudieområdet* har en naturvårdsart påträffats i samband med *fältstudien*: blåsippa. Blåsippa är en fridlyst art som omfattas av lagstadgat skydd enligt 8 § artskyddsförordningen i Stockholms län. Utöver detta anges även blåsippa som en signalart av både Skogsstyrelsen och Väg & Miljö.

5.2.1. Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger enligt 8 § artskyddsförordningen

Flera kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger är skyddade enligt 8 § artskyddsförordningen. Enligt 8 § artskyddsförordningen är det för dess arter förbjudet att:

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar

5.2.2 Signalart

Blåsippa listas i *Skyddsvärd Skog - Naturvårdsarter*, utgiven av Skogsstyrelsen 2019. Utöver detta tillämpas även blåsippa som signalart av Väg & Miljö.

Blåsippa är en kalkgynnad art som signalerar om förekomst av kalkpåverkad mark, vilket i sin tur kan indikera förekomst av artrikare miljöer eller miljöer med en annorlunda artsammansättning jämfört med det omgivande landskapet.

5.3 Invasiva främmande arter

Under *fältstudien* registrerades inga fynd av invasiva främmande arter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 12 av 20

5.4 Resultat av inventeringstillägg

Här redovisas resultat av inventeringstilläggen *värdeelement* och *detaljerad redovisning av artförekomst*.

5.4.1 Detaljerad redovisning av artförekomst

I samband med fältstudien registrerades ett fynd av naturvårdsarten blåsipppa. Detta fynd gjordes inom naturvärdesobjekt 2 och redovisas på karta i figur 6.

5.4.2 Värdeelement

Under *fältstudien* avgränsades totalt 13 värdeelement. Värdeelement är element som är särskilt viktiga för *fältstudieområdets* naturvärde, men inte är av sådan typ eller storlek att de avgränsas som naturvärdesobjekt. De värdeelement som avgränsats bestod av 13 *värdefulla träd*. Med *värdefulla träd* menas träd som hyser flera strukturer med positiv betydelse för biologisk mångfald. *Värdefulla träd* kan sedan utgöra *skyddsvärda träd* eller *särskilt skyddsvärda träd*.

Med *skyddsvärda träd* avses under denna inventering:

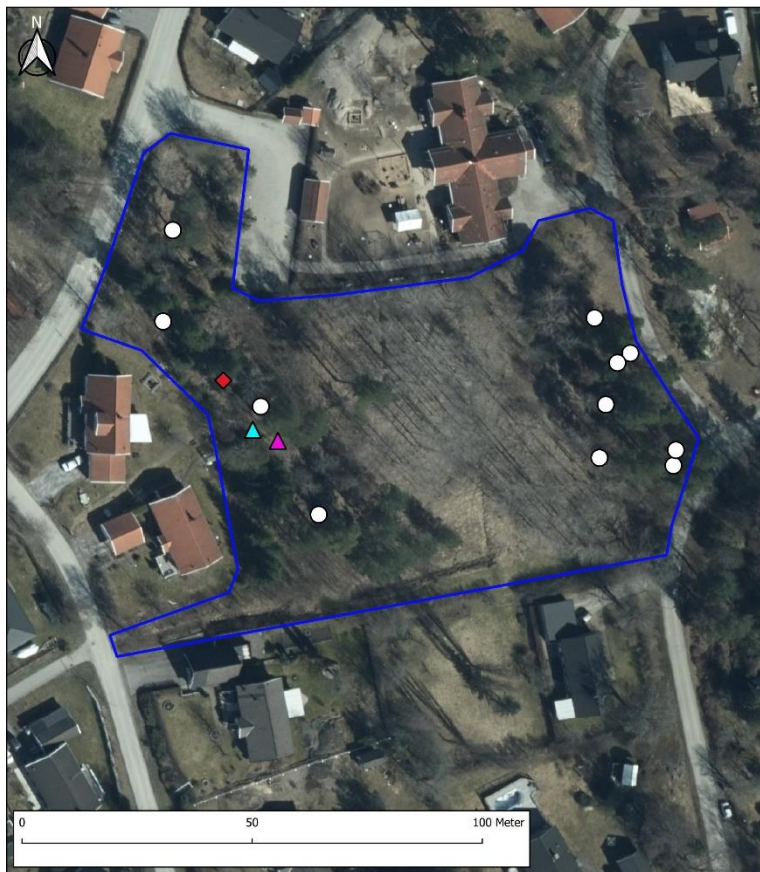
- Grova träd.
- Stående döda träd.
- Hamlade träd.

Med *särskilt skyddsvärda träd* avses (Naturvårdsverket 2012):

- Jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstam.

Ett av de 13 värdefulla träd som avgränsades i samband med *fältstudien* bedöms utgöra ett *skyddsvärt träd*. Detta träd består av en grov och solexponerad tall med torrgrenar och barksprickor. Inget av träden bedöms utgöra ett *särskilt skyddsvärt träd*. Samtliga värdefulla träd redovisas på karta i figur 6.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 13 av 20

NVI Mora 3:55, Norrtälje

Inventeringstillägg

Teckenförklaring

□ Fältstudieområde

Värdefulla träd

◆ Asp

○ Tall

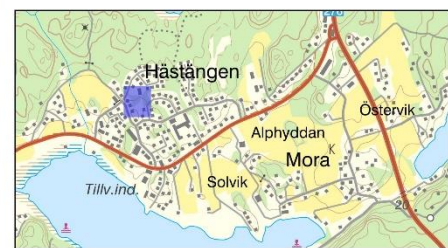
▲ Skyddsvärd tall

Fynd av naturvårdsarter

▲ Blåsippa

EPSG:3006

2023-07-04

Figur 6. Karta över samtliga värdeelement och naturvårdsarter som noterats i samband med *fältstudien*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 14 av 20

6 EKOLOGISK SÅRBARHET

När oexploaterad mark tas i anspråk finns risk att värdefulla naturområden och biotoper för olika arter försvinner. Detta innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför är det viktigt att redan i ett tidigt skede i en exploateringsprocess ta hänsyn till naturvärden. Detta är något som bland annat regleras i Miljöbalken (1998:808) 1 kap. 1§, 2 kap. 3§ och 3 kap. samt plan- och bygglagen (2010:900) 1 kap. 1§. Ny exploatering och markanvändning bör utformas på ett sätt så att biologisk mångfald har förutsättningar att finnas kvar och att spridning av arter fortsättningsvis är möjlig.

Efter att områden har exploaterats finns det risk att spridningen mellan de kvarvarande naturvärdesobjekten försvåras genom att exploatering och ny markanvändning bildar barriärer som påverkar arters förmåga till förflyttning. Det finns även risk för att de kvarvarande naturmiljöerna utsätts för ökad störning i form av exempelvis buller.

6.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt

För samtliga naturtyper gäller generellt att ju högre naturvärde de har desto känsligare är de för exploatering, särskilt om värdet är knutet till gammal skogsmark eller hydrologi. Ett av de största hoten för biologisk mångfald, förutom inanspråktagande av värdefulla miljöer, är uppsplittring och fragmentering av naturmiljöer samt påverkan på spridningssamband genom anläggande av vägar eller bebyggelse.

Tre naturvärdesobjekt inom *fältstudieområdet* har bedömts hysa värden motsvarande naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*. Naturvärdesobjekt med olika naturvärdesklasser kräver olika grad av hänsyn i samband med exploatering enligt Svensk Standard SS 199000:2014:

- **Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde.**

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätt-hålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Dessa naturvärdesobjekt består alla av naturtypen *skog och träd*.

6.1.1 Skog och träd

Naturvärden som är knutna till gamla träd, skogsmiljöer med lång kontinuitet och/eller hydrologiskt känsliga skogsmiljöer tar i regel ett eller flera århundraden att utvecklas naturligt. Därför går det som regel inte att återskapa eller kompensera för intrång eller åverkan i dessa objekt. De bör därför i regel inte bebyggas utan i stället sparas till så stor del som möjligt. Miljöer med äldre skog är känsliga för ingrepp och om de gamla träden tas bort stor omfattning uppkommer skada på naturvärdena på platsen som bedöms vara irreversibel. Utöver detta sker en minskad möjlighet att på platsen upprätthålla habitatnätverk och funktionella ekologiska samband med närliggande skogsområden.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 15 av 20

Skogar är även känsliga för avverkning och bortforsling av substrat så som död ved, både i form av liggande stockar och torrakor. Skälet till detta är att arter knutna till träd och olika förmultningsstadier av ved är känsliga för att dessa försvinner. Arterna behöver hela tiden ha tillgång till sitt substrat och tar man bort det tar man bort möjligheterna för arterna att existera på platsen.

6.2 Områdets naturvärden i sammanfattning

De naturvärden som registrerats inom de naturvärdesobjekt som avgränsats inom *fältstudieområdet* är framför allt knutna till förekomst av:

- **Förekomst av flerskiktad skogsmark**

Flerskiktad skogsmark med både unga, medelålders och gamla träd tyder på att skogsområdet har funnits länge och hyser en mer varierad och komplex naturmiljö än områden med enbart yngre träd. Flerskiktade skogsområden med inslag av äldre individer är mycket känsliga för exploatering i form av avverkning, då dessa element tar flera århundraden att återskapas naturligt.

- **Förekomst av värdefulla träd och skyddsvärda träd**

Skyddsvärda träd och värdefulla träd inkluderar exempelvis gamla, grova, urholkade eller döda träd. Dessa typer av träd är element som bedöms vara ovanliga i landskapet och bidrar därmed med unika tillskott till naturmiljön. Dessa träd har därmed ett egenvärde i bibehållandet av biologisk mångfald och är mycket känsliga för avverkning eller skador på sina rötter.

- **Förekomst av hållmarker och sten**

Hällar och block utgör unika miljöer där mycket specialiserade arter kan finna utrymme att växa utan att konkurreras ut. Skrevor och andra hålrum erbjuder även skydd för en stor mängd arter. Dessa områden hotas dock av exploatering i form av övertäckning, sprängning, bortforsling och bebyggelse.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 16 av 20

6.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden

- ✓ Ta hänsyn till naturvärdesobjekt 1, 2 och 3 med naturvärdesklass 4 - *visst naturvärde* i planeringen. Dessa objekt hyser naturvärden främst knutna till förekomst av medelgamla tallar som hyser flera strukturer med positiv betydelse för biologisk mångfald.

Om möjligt, fokusera exploatering runt *fältstudieområdets* mitt och sydliga delar, där naturvärdena är lägre. Om nödvändigt, prioritera att bibehålla naturvärdesobjekt 1 och 3 i samband med projektets genomförande. Detta då dessa objekt hyser något högre värden än naturvärdesobjekt 2 i och med förekomst av fler äldre träd.

- ✓ I de fall då värdefulla träd skall sparas i samband med planens genomförande, ta fram skyddsplaner för varje träd. Detta bör ske i form av upprättandet av en skyddszon runt träden för att undvika skada på trädens krona, stam eller rötter. Marken runt sparade träd bör inte beläggas.

Den tall som bedömts utgöra ett skyddsvärt träd kan med fördel prioriteras för skyddsåtgärder. Dock är det av större vikt att fler av de värdefulla träden sparas än detta enstaka skyddsvärda träd.

- ✓ I det fall då värdefulla träd avverkas i samband med planens genomförande, undersök möjligheten att placera ut stammarna i soliga och skuggade lägen inom eller i nära angränsning till planområdet. Detta för att gynna förekomst av vedlevande insekter, vedsvampar och lavar.
- ✓ Kontakta den länsstyrelse som är agerande tillsynsmyndighet för rådgivning kring korrekt hantering av 8 § artskyddsförordningen med hänsyn till arten blåsippa. Ta sedan fram en handlingsplan för arten utifrån tillsynsmyndighetens råd i samband med projektet.

Blåsippa är en fortsatt vanlig art på lokal, regional och nationell nivå, och i och med den mycket begränsade utbredning som arten har inom *fältstudieområdet* bedöms det som mycket osannolikt att en exploatering av området skulle hysa någon betydelsefull inverkan på artens population på lokal nivå.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 17 av 20

7 KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2 - Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 - fridlysning och dispenser.

Nitare, J. (red.) 2019. Skyddsvärd skog, Naturvårdsarter, Skogsstyrelsen.

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige - ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Digitala källor

ArtDatabanken. 2023. Artfakta för påträffade rödlistade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2023. Sökning med polygon efter alla naturvårdsarter inom *förstudieområdet*. Sökperiod 2000-01-01 till 2023-03-14. <http://www.artportalen.se>

Lantmäteriet historiska kartor, © Lantmäteriet historiska-kartor@lm.se. Åtkomst 2023-03-14.

Mark- och miljööverdomstolen, MÖD 2012:4, Målnummer M5458-11, 2012-02-07

Miljööverdomstolen, MÖD 2008:36, Målnummer M3721-07, 2008-12-02

Naturvårdsverket, Skyddad natur kartverktyg, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, åtkomst 2023-03-14.

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor kartverktyg, <https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>, åtkomst 2023-03-14.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 18 av 20

APPENDIX 1 - NATURVÄRDESMATRIS ENLIGT SIS

För- och fältstudieområdet har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering. Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen resulterar i avgränsning, naturvärdesklassning och beskrivning av avgränsade så kallade *naturvärdesobjekt*.

Standarden för naturvärdesinventering baseras på bedömningar av *biotop-* och *artvärde* för avgränsade naturvärdesobjekt (figur 2). Vid inventering av ett objekts *biotopvärde* kartläggs förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper (livsmiljöer) och ekologiska strukturer, så som till exempel förekomst av gamla träd, block, död ved, småvatten och träd med bohål.

För att kartlägga ett objekts *artvärde* inventeras förekomster av naturvårdsarter. Dessa arter utgår i huvudsak från fastställda naturvårdsartslistor. Dessa artslistor är framtagna för hela landet och det är därför nödvändigt att justera dem efter lokala förutsättningar.

Art- och *biotopvärde* kombineras sedan enligt matrisen i figur A1, och genom detta erhålls ett objekts *naturvärde*. Vid denna inventering lades särskilt fokus på artgrupperna kärlväxter, svampar, lavar och mossor, dock utan att innebära någon fördjupad artinventering av nämnda artgrupper. Naturvärdesinventering enligt SIS-standard lägger inte stor vikt vid förekomst av fågelarter och större, mer mobila däggdjursarter inom naturvärdesobjekt, då dessa ofta röra sig över stora områden.

Figur A1. SIS-matrisen. Genom att kombinera ett objekts art- och biotopvärde fås dess naturvärdesklass.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 19 av 20

Naturvårdsarter

Naturvårdsarter är arter som till exempel kan indikera att ett område har förhöjt naturvärde, har en struktur som är typisk för denna biotop, hyser andra värdefulla arter, eller så är arten i sig av särskild betydelse för biologisk mångfald. I begreppet ingår bland annat rödlistade arter, skyddade arter, fridlysta arter, signalarter, nyckelarter, ansvarsarter och typiska arter.

Rödlistade arter

Rödlistade arter är en art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter utvärderas av Artdatabanken och listas i *Rödlistade Arter i Sverige 2020*. Arterna som ingår anges i sex olika kategorier:

- RE Nationellt utdöd
- CR Akut hotad
- EN Starkt hotad
- VU Sårbar
- NT Nära hotad
- DD Kunskapsbrist

Hotade arter

Hotade arter är arter som rödlistats i någon av kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) och sårbar (VU) enligt *Rödlistade Arter i Sverige 2020*.

Fridlyst/skyddad art

Fridlysta eller skyddade arter är arter som omfattas av förbud enligt 4–9§§ Artskyddsförordningen.

Signalart

Signalarter är arter som används som indikatorer på att andra värdefulla naturvärden finns inom ett område. Att en signalart är närvarande kan exempelvis indikera att ett skogsområde är gammalt och förhållandevis orört eller att en ängsmark är välhävdad. Signalarter används även vid andra typer av inventeringar såsom exempelvis nyckelbiotopsinventeringar eller ängs- och betesmarksinventeringen. Signalarter hämtas från bland annat Skogsstyrelsens signalartslista, Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering och signalarter enligt Natura 2000 för att indikera skyddsvärda naturmiljöer.

Nyckelarter

Arter vars förekomst på ett avgörande sätt påverkar förutsättningar för biologisk mångfald.

Ansvarsarter

Arter som har en betydande del av sin totala population inom ett begränsat geografiskt område i Sverige eller regionen.

Typiska arter

Arter vars förekomst indikerar så kallad *gynnsam bevarandestatus* hos aktuell naturtyp enligt EU's art- och habitatdirektiv.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Mora 3:55, Norrtälje kommun, 2023	2023-07-04	Sida 20 av 20